

انسان شناسی عمومی

دکتر عباس محمدی اصل

۱۳۹۷

انسان‌شناسی عمده

عباس محمدی اصل، ۱۳۴۶-

موضوع: Anthropology

موضوع: انسان‌شناسی

۲۱۰ ص شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۸۷۰-۲-۳

نوبت و سال چاپ: اول- پاییز ۱۳۹۷

رده‌بندی دیویی: ۳۰۱

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۸ الف ۳۳ م/ GN۲۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۳۲۱۴۲۲

عنوان

اسانژناسی عمومی

نویسنده

عبدالله محمدی اصل

صفحه آرا

مهتاب سلیم

شابک

۹۶۰-۶۰۰-۹۹۰-۲-۳

تیراژ

۵۰۰ نسخه

نشانی:

تهران- خیابان آزادی- جماران زاده جنوبی- نبش کوچه وزیری-

پلاک ۹۴- واحد ۲.

تلفن

۰۰۰۰ ۳۱۲۹۵۱۷، ۶۶۵۹۷۸۷۰-۴

مرکز بخش:

خیابان انقلاب- خیابان دانشگاه- نبش شهدای ژاندارمری-

کتابفروشی انجمن صنفی زنان ناشر

تلفن:

۶۶۴۸۳۶۱۹

پست الکترونیک

Azarbizan1368@gmail.com

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

همه‌ی حقوق چاپ و نشر این اثر انحصاراً برای نشر دیرمان محفوظ است. هر گونه استفاده‌ی تجاری از این اثر یا تکثیر آن به هر صورت (چاپ، فتوکپی، کتاب صوتی و الکترونیک و نشر در فضای مجازی) کلاً و جزئاً ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

فهرست

۷	سخنی با خواننده.....
۱۱	مقدمه.....
۱۶	موضوع، بینش ها و روش های انسان شناسی.....
۱۵	چیستی انسان شناسی.....
۲۳	تاریخچه های انسان شناسی.....
۸۹	روش ها و تحقیق انسان شناسی.....
۹۸	نمونه های یافته های انسان شناسی: ایل باصری.....
۱۰۳	داستان ناتمام تطور.....
۱۰۳	تکامل زیستی.....
۱۱۲	نخستی شناسی.....
۱۲۵	انسان واره های آغازین.....
۱۲۷	انسان های نوین.....
۱۳۷	شکوفایی تمدن.....
۱۳۷	نخستین کشاورزان.....
۱۴۰	نخستین شهرها و دولت ها.....
۱۴۷	نظام اجتماعی.....
۱۴۷	اقتصاد.....
۱۴۸	سیاست.....
۱۵۲	فرهنگ.....
۱۶۷	اجتماع.....
۱۸۱	انسان شناسی کاربردی.....
۱۸۱	انسان شناسی در جوامع مدرن.....
۱۸۴	مسائل جدید انسان شناسی.....
۱۸۵	راه حل های انسان شناختی.....
۱۸۹	جمع بندی.....
۱۹۹	منابع:.....

مقدمه

انسان‌شناسی، تشریح زندگی انسان و اشتراک‌ها و تمایزهای فرهنگی، طبقه‌بندی این پدیده‌ها برای دستیابی به نظریه، تبیین تغییر و ترقی، و پیش‌بینی تحولات آتی را شرایط عینی است. عنوان انسان‌شناسی نباید موجب این سوء تفاهم شود که چنین علمی، انسان تنها را مدنظر دارد و همه‌ی مراحل زندگی او را نه به شکل گروهی که به صورت انفرادی دنبال می‌کند. بنابراین در شرح تکامل انسان، در مورد این که چگونه انسان شکارگر ابتدایی با سلاح‌های کاملاً ابتدایی خود در مبارزه با مثلاً حیوان بیرونه‌ای مانند ماموت، هیولایی با پوستی ضخیم مانند زره پولادین، پیروز گردیده و حیات خود را نجات داده، می‌توان گفت: «برای درک این مسئله باید از جمله کسانی بگذریم که «انسان» می‌گویند و «مردم» اراده می‌کنند. درواقع این مردم یا انسان‌ها بوده‌اند که با تشریک مساعی، ابزارسازی و شکار را فراگرفته و آتش افروختن و خانه ساختن و کسب‌ورزی را در زندگی و کار گروهی یاد گرفته‌اند نه انسان تنها در پرتو فراهم آمدن و نیرو گرفتن کار خلاقه‌ی میلیون‌ها نسل از مردم بود که جامعه به خلق تمدن و بنیان‌گذاری دانش‌ها موفق شده است. انسان تنها همیشه جز نوعی جانور نخواهد بود» (Iline and Segal, 1956:93).

براین پایه انسان‌شناسی در شکل عام عبارت از «مطالعه‌ی علمی رشد فیزیکی، اجتماعی، و فرهنگی، و رفتار انسان‌ها از زمان پیدایش‌شان روی زمین است»

(Jacobs and Stern, 1955:1) و در شکل خاص معرف سیمای فرهنگی جوامع بشری می‌نماید. فرهنگ به منزله‌ی مجموعه‌ی مواریث اجتماعی آدمیان، پیوسته در حال رشد و انباشت است و تغییر می‌پذیرد و از این رو نمی‌توان یک بار برای همیشه به شناخت فرهنگ پرداخت و کار را تمام‌شده پنداشت. پدیدارهایی چون جوامع چند فرهنگی، جهانی شدن، و مهاجرت‌های بین‌المللی از این حیث در مرزهای مباحث انسان‌شناسی می‌گنجند.

علم انسان‌شناسی به مطالعه‌ی منظم پدیدارهای فرهنگی می‌پردازد و میراثی گران‌بها را مشاهده و تبیین در این عرصه فراهم می‌آورد. انسان‌شناسی از آن جهت «علم تشابهات» میان انسانان است» (Kluckhohn, 1944/1994:9) که جلوه‌های فرهنگی حضور متون آدمیان را در زندگی اجتماعی می‌کاود و در شیوه‌های زیست جمعی دقیق می‌شود. تعریف و تنوع فرهنگ‌های بشری در این حیطه‌ی علمی به تعریض آفاق بینشی می‌انجامد. متیسه‌ی آن‌ها به خلاقیتی انفسی میدان می‌دهد که ناچیزترین دستاورد آن عبرت است از رشد رواداری فرهنگی.

ثبت و ضبط فرهنگ‌ها چنان‌که هستند از نظریاتی مختلف ساخته است که از منظرهای متفاوت به آن‌ها نگریسته و رویکردی گوناگونی در توضیح شان اتخاذ نموده‌اند. تبیین‌های تطوری (Evolutionistic)، اشاعه‌گرایانه (Diffusional) و کارکردی (Functional) و ساختی (Structural) از این حیث مکمل یکدیگرند. تطورگرایی معتقد است همه‌ی جوامع مراحل را به یک ترتیب رسیدن به تمدن پشت سر نهاده‌اند و تشابه فنون و باورها و نهادها نشانگر وحدت روحی انسان در سیر اندیشه و ابداع و اختراع است و پیدایی و تحول فرهنگ و تمدن بشری در هر جامعه به صورت زنجیری از نهادها و فنون و معتقدات و حوادث در خطی مستقیم و حرکتی تدریجی قرار داشته، و تفاوت جهان در نقاط مختلف جهان نشانگر مراحل و درجات متفاوت در سیر فرهنگ و تمدن است که با

مقایسه می‌توان نسبت به طبقه‌بندی آن‌ها اقدام کرد. اشاعه‌گرایی معتقد است فرهنگ‌های جوامع از یک یا چند مرکز اشاعه یافته‌اند و شباهت فرهنگ‌ها ناشی از رفت و آمدها و داد و ستدها و مهاجرت‌ها و لشکرکشی‌ها و اقتباس یا تقلید یا اخذ فرهنگی است و در حالی که اشاعه‌گرایی انگلیسی معتقد است مصر و یونان خاستگاه اشاعه‌ی فرهنگی جهان بوده‌اند؛ اشاعه‌گرایی آلمانی مدعی است پس‌ها مستقل سازنده و محفوظ فرهنگ، ترکیبی است برگرفته از فرهنگ‌های گوناگون، و البته اشاعه‌گرایی آمریکایی باور دارد قسمت‌های برگرفته از فرهنگ‌های دیگر روابط و اثرهای مستحکم و متقابلی با یکدیگر و در یکدیگر داشته‌اند و این ترکیب‌های فرهنگی مجموعه‌ی اجزا و برش‌هایی است که پیرامون مرکزی معین شکل یافته و در مصر، و نه هر قسمت به نحو جداگانه، فعالیت می‌شخص دارد. کارکردگرایی معتقد است فرهنگ قبل از هر چیز دستگاهی فعال است که به انسان اجازه می‌دهد مشکلات عینی و نوعی مورد مواجهه‌اش در برآوردن نیازها را در محیط حل کند و در این دستگاه تفکیک ناپذیر و دارای پیوند درونی، هر جزء و شیء و فعالیت و رفتار، تلفیقی در نیل به نتیجه یا همان رفع نیاز بر عهده دارد و متوجه موضوعاتی چون حقوق و تربیت و سیاست و اقتصاد است. ساخت‌گرایی در تبیین فرهنگ اما به روابط به هم پیوسته‌ی اجزا در مجموعه‌ای پایدار اشارت دارد و مدعی است: «۱. تغییر شکل هر عنصر، تغییر شکل عناصر دیگر را به همراه دارد. ۲. تغییر هر عنصر به گروه تغییراتی در آن است که در چارچوب و مدل مجموعه‌ی سیستم است. ۳. در نتیجه می‌توان پیش‌بینی کرد که در صورت تغییر شکل یکی از عناصر چه عکس‌العمل و تغییری در مدل به وجود خواهد آمد» (Lévi-Strauss, 1958/1963:306). لذا کتاب حاضر می‌کوشد ضمن توضیح فرهنگ در این چارچوب‌ها، موضوعات و مفاهیم و روش‌های آن‌ها را نیز در این روند بیان کند.

شاید مهم‌ترین نتیجه‌ای که از خواندن این کتاب حاصل می‌شود، درک تغییر و تجدید سریع حدود و ثغور فرهنگی در دنیای متمایز جدید باشد. پارادوکس یگانگی و بیگانگی در این دنیا جدید نه تنها مرزهای سیاسی را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ بلکه هویت اشخاص و سبک‌های زندگی آنان را نیز متأثر می‌دارد. در نتیجه رشد سرزمینی هویت رفته‌رفته به دست فراموشی سپرده می‌شود و هویت‌های سیال زبانی و شغلی و جنسیتی و نظایر آن‌ها خصوصاً در شکل مجازی جای‌گزين شان می‌گردد. در عین حال ساکنان سرزمین‌های معین نیز به واسطه‌ی دسط فضاي مجازی از طریق تکنولوژی‌های ارتباطی دوربرد الکترونیکی تراشه‌ای، اجتماعات خاص فرامکانی و فرازمانی تشکیل دهند و پیداست که تحركات حسی، الگوهای سرآمد و هدف‌های آن‌ها شایسته‌ی توجهی ویژه است. بگذریم که تحول فرهنگ در عرصه‌هایی چون صنعت و طب و آموزش و الگوهای رفتاری نیز به همین بنا اوج می‌گیرند.

کتاب حاضر می‌کوشد براین پایه به ترسیم دور‌نمایی از انسان‌شناسی در مقیاس نظام جهانی امروزمین بپردازد و رویکردی رو‌سمند به شناخت پدیده‌های فرهنگی نظیر قومیت، تنوعات زیستی و ژنتیکی، محور اگانیسم انسانی، شیوه‌های انطباق معیشتی با محیط، پیوندهای سیاسی، ازدواج و خانواده، خویشاوندی، آیین‌های مذهبی و جهان‌بینی، شخصیت‌ها، زبان و ارتباطات، و مبانی ابداعات و پیشرفت‌های نوآورانه را منعکس کند.